

บทที่ 1

บทนำ

✓ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับการอ่านมาก เช่น อ่านหนังสือหรือคำร่าต่าง ๆ อ่านข่าวสารบันเทิงโฆษณาจากหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร อ่านป้ายประกาศ อ่านฉลากจากกล่องหรือภาชนะที่บรรจุผลิตภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภคและยา ตลอดจนอ่านเอกสารสัญญาและจดหมายที่เขียนติดต่อกัน ประเทิน มหาชนธ์ (2530) กล่าวไว้ว่า การอ่านนอกจากจะเป็นพื้นฐานของการศึกษาเล่าเรียนและช่วยให้เกิดความบันเทิงใจแล้ว ยังช่วยให้บุคคลได้รับข่าวสารความเคลื่อนไหวและข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันจะนำไปใช้ปรับปรุงชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น นั่นคือ บุคคลที่มีทักษะในการอ่านสูง คือ สามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้เป็นอย่างดี และรวดเร็วก็ย่อมมีโอกาสเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการอ่านได้มาก ดังที่ สมพร มั่นตะสูตร (2526) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ทางตรงที่ให้ผลแก่ผู้แสวงหาอย่างมากที่สุด ทั้งในด้านความรู้และความบันเทิง ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้อีกด้วย ทั้งในการพูดและการเขียน นอกจากนี้ สุปรียา มาลากาญจน์ (2525) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นทักษะสำคัญในการเรียนภาษาของนักเรียน การแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ต้องใช้การอ่านทั้งสิ้น การศึกษาเล่าเรียนตั้งแต่ชั้นต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา ทุกคนจำเป็นต้องใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียน สอดคล้องกับ ศิริพร ลิ้มตระกูล (2528) ที่กล่าวว่า การอ่านนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคนเรา เพราะการอ่านเปรียบเสมือนลมหายใจที่จำเป็นของชีวิต ยิ่งในโลกปัจจุบันที่เรียกว่า ยุคข่าวสารด้วยแล้ว การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อทุก ๆ คน

ฉะนั้นการอ่านจับใจความจึงเข้ามามีบทบาทในเรื่องของการอ่านมาก เพราะถือว่าเป็นการแสดงถึงความเข้าใจในการอ่านสิ่งต่าง ๆ พรเทวี ไชยเนตร (2528) กล่าวว่า ทักษะการอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการอ่านมากที่สุด เป็นการพัฒนาสติปัญญาให้รู้จักคิด

วิเคราะห์ และช่วยให้จิตใจมีสมาธิ ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง และสามารถจับใจความสำคัญของประโยค ข้อความได้ในเวลาที่รวดเร็ว สอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524) ว่า ความสามารถในการเก็บใจความสำคัญของข้อความที่อ่านได้ถูกต้อง เป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เป็นจุดหมายปลายทางอันยิ่งใหญ่ของการสอนอ่าน เป็นสิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้น ต้องพยายามปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความ และรู้จักที่จะนำการอ่านจับใจความไปเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ แล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อชีวิตที่สงบสุขซึ่งเป็นหลักการข้อหนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (2525)

จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2525) ได้กำหนดลักษณะการอ่านระดับประถมศึกษาไว้ 3 ลักษณะ คือ การอ่านออกเสียง การอ่านในใจ และการอ่านทำนองเสนาะ สำหรับการอ่านจับใจความนั้นกำหนดไว้ในลักษณะของการอ่านในใจ ซึ่งได้กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการอ่านในใจว่า การอ่านในใจที่มีประสิทธิภาพสูง ผู้อ่านต้องจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ในปริมาณที่เพียงพอ แต่ใช้เวลาและพลังงานน้อย ยุพา สังศิริ (2525) ได้สรุปจุดประสงค์ของการอ่านในใจไว้ตรงกับหลักสูตรว่า การสอนอ่านในใจ ครูควรมุ่งให้นักเรียนสามารถเข้าใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและจับใจความได้อย่างรวดเร็ว และคู่มือการสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523) ก็เช่นเดียวกันได้กำหนดจุดประสงค์ของการสอนอ่านในใจว่า เน้นความสามารถในการอ่านอย่างรวดเร็วและการจับใจความ ตลอดจนการวิจารณ์เรื่องได้ดีขึ้น

ในปัจจุบันถึงแม้ว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จะเน้นถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญ และในทางปฏิบัติการสอนยังเน้นการสอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้สัมพันธ์กัน และเน้นทักษะการอ่านมาก แต่การสอนทักษะการอ่านก็ยังประสบความสำเร็จล้มเหลว ดังที่ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2521) กล่าวว่า ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาส่วนมาก แม้จะรู้ว่าการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นจะต้องฝึกฝนให้กับนักเรียน แต่ก็ไม่สามารถสอนให้เกิดทักษะการอ่านที่ดีได้ บันลือ พงษ์ชนะวัน (2522) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ครูในระดับประถมศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอนอ่านมากกว่าการเรียนการสอนด้านอื่น แต่ได้ผลยังไม่น่าพอใจ ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่เน้นการสอนอ่านออกเสียงมากกว่าการสอนอ่าน

จับใจความ อีกประการหนึ่งคือ ในการวัดผลภาคปฏิบัติ นักเรียนต้องสอบอ่านออกเสียง เป็นหลัก ดังนั้นครูจึง เน้นที่จะสอนให้นักเรียนอ่านออกเสียงให้ชัดเจน ฝึกการอ่านออกเสียงตัวควบกล้ำ การแบ่งวรรคตอนที่ถูกต้อง จึงลึมนึกถึงความสำคัญของการฝึกอ่านจับใจความ ฉะนั้น ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจึงจัดกิจกรรมที่เน้นการอ่านออกเสียง เช่น แข่งขันการอ่านออกเสียง การประกวดอ่านออกเสียง ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนให้นักเรียนอ่านออกเสียงทีละคนไปเรื่อย ๆ จนจบบทเรียน แล้วให้ทำแบบฝึกหัด มีครูส่วนน้อยที่จะแบ่ง เวลาให้นักเรียนฝึกอ่านในใจและจับใจความของ เรื่องที่อ่านแล้วตั้งคำถามตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ครูมักจะอ้างว่า กลัวสอนไม่ทัน ไม่มีเวลา นักเรียนจึงขาดความเข้าใจเรื่องที่อ่านหรือ เข้าใจได้ช้าและจับใจความ เรื่องที่อ่านไม่ได้ดี เนื่องจากไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนหรือได้ฝึกฝนแต่เพียงเล็กน้อย เป็นผลให้การเรียนในวิชาอื่น ๆ ไม่ได้ไปด้วย รัตนา ศิริพานิช (2522) กล่าวว่า ในการเรียนวิชาต่าง ๆ นักเรียนต้องอ่านเนื้อหา คำสั่ง หรือโจทย์จากหนังสือแบบเรียนหรือตำราต่าง ๆ ตลอดเวลาถ้านักเรียนขาดความ เข้าใจในการอ่าน ไม่สามารถจับใจความของเรื่องได้ ก็จะไม่สามารถจดจำเรื่องที่อ่านและคิดวิเคราะห์ได้ จะทำให้การเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่ได้ผล นักเรียนก็จะเกิดความ เบื่อหน่ายและท้อถอยในการเรียน สอดคล้องกับความเห็นของรัชณี ศรีไพรวรรณ (2527) ที่กล่าวถึงปัญหาในการอ่านของนักเรียนว่า นักเรียนบางคนอ่านได้ แต่ไม่รู้เรื่องที่อ่าน และจับใจความสำคัญของ เรื่องไม่ได้ ทำให้การอ่านไม่มีความหมายและไม่มีความหมาย เพราะไม่ได้รู้เรื่องหรือได้สาระความรู้จาก เรื่องที่อ่านเลย

จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2527-2530 (กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531) ได้สรุปเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านในใจ โดยเทียบกับคะแนนเต็ม 10 พบว่าปีการศึกษา 2527-2530 ได้คะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ 4.53, 4.86, 5.20 และ 3.92 จากสถิติจะเห็นได้ว่า ผลการเรียนด้านการอ่านในใจของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจนัก

ทั้งนี้ วนิดา ไสภากันท์ (2530) ได้สรุปปัญหาที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการสอนทักษะการอ่านจับใจความว่าเกิดจาก ระดับสติปัญญาของนักเรียน นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย บทเรียนไม่เร้าความสนใจ ทำให้เกิดความ เบื่อหน่าย เรื่องที่นำมาให้นักเรียนอ่านยากเกินไป ครูเน้นการสอนอ่านออกเสียงมากเกินไป และนักเรียนมีปัญหาครูไม่หาทางช่วยเหลือ

นอกจากนั้น กมล การกุศล (2528) ได้เสนอเพิ่มเติมถึงการอ่านหนังสือไม่เข้าใจ ของนักเรียนว่ามีสาเหตุมาจาก ขาดความรู้พื้นฐานในเรื่องที่อ่าน ขาดการฝึกฝน อ่านบ้างคำไม่ ออก ไม่เข้าใจความหมายของคำ ขาดสมาธิ และสุขภาพทางกาย ตลอดจนจิตใจไม่ดี

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลดีกับนักเรียน การเข้าใจความหมายของ คำศัพท์ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การอ่านจับใจความเป็นผลดีขึ้น เพราะถือได้ว่าเป็นพื้นฐานในการ อ่านประเภทต่าง ๆ ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2511) ได้ให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกับ ละม้ายมาศ ศรทัตต์ (2517) ว่าหัวใจของการอ่านส่วนหนึ่งอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ ประโยคหรือ ข้อความที่อ่าน มิฉะนั้นก็จะได้อ่านออกแต่ไม่รู้เรื่องที่อ่าน ดังที่ ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2520) และ พิศรวัลย์ โกวิทวาทิ (2515) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าใจคำศัพท์กับความ เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน นั่นคือถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนสูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องของความ เข้าใจคำศัพท์ ก็จะได้คะแนนสูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องความ เข้าใจในการอ่านด้วย

นอกจากนั้นจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของ เพียเจต์ (Piaget) ที่แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็น 4 ชั้น คือ ชั้นพัฒนาการด้านประสาทสัมผัส (Sensorimotor operation) ชั้นเตรียมความคิดอย่างมีเหตุผล (Preoperation Period) ชั้นการคิดอย่าง มีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete operation) และชั้นการคิดอย่างมีเหตุผล (Formal operation) สำหรับระยะชั้นพัฒนาการด้านประสาทสัมผัสเป็นระยะแรกของการตอบสนองใน รูปของการสะท้อนกลับทันทีเมื่อสัมผัส เมื่อเข้าสู่ระยะชั้นเตรียมความคิดอย่างมี เหตุผลเป็นชั้น เริ่มมีพัฒนาการด้านความเข้าใจ และมีพัฒนาการด้านภาษา เมื่อเด็กเข้าสู่ในระยะชั้นการคิด อย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม ซึ่งอยู่ในวัย 7-12 ปี เด็กจะสามารถวาดภาพความคิดในใจได้ ต่างกับเด็กในชั้นเตรียมความคิดอย่างมีเหตุผลที่ไม่สามารถจะปฏิบัติได้ และในชั้นการคิดอย่าง มีเหตุผลเชิงรูปธรรมก็ยังเป็นชั้นที่มีการสื่อความหมายด้วยกันสำหรับคำพูดที่เป็นไปอย่างมีเหตุผลได้ (เพียเจต์ อ้างถึงใน จันทมาศ ชื่นมุล และคณะ, 2515)

การวาดภาพความคิดในใจหรือจินตนาการที่เกิดขึ้นในวัย 7-12 ปีนี้เป็นช่วงของการ เรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่จะปลูกฝังให้มินิสัยรักการอ่านได้ จากข้อ เสนอแนะของ เพรสลีย์ (Pressley, 1977) เกี่ยวกับผลของจินตนาการกับการเรียนร้อยแก้วของนักเรียน ประถมศึกษา เขากล่าวว่านักเรียนในวัย 9-10 ขวบ จะได้ประโยชน์จากการสอนให้นึกวาดภาพ ในใจหรือจินตนาการขึ้นตรงกับเนื้อหาร้อยแก้วที่เขาได้ฟังหรืออ่าน ฉะนั้นการจินตนาการจาก

เรื่องที่อ่าน จึงนับว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการอ่านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ การอ่านจับใจความ เพราะเมื่อนักเรียนอ่านเรื่องแล้วได้มีโอกาสจินตนาการไปด้วย จะทำให้ เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากเรื่องที่อ่าน ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในเรื่องได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้การที่จะให้ผู้อื่นรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการนั้น นอกจากจะบอกด้วยถ้อยคำ ภาษาแล้ว ยังสามารถบอกด้วยภาพได้อีก การสื่อสารด้วยภาพนั้นจะสร้างความสนใจนักเรียนให้เกิด ความอยากรู้อยากเห็นมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ถ้าหากสามารถ เขียนภาพประกอบคำบรรยายหรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้ ก็จะเป็นเพิ่มความสนใจ ความอยากเรียนรู้ ให้กับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยทำให้เกิดความสนุกสนาน ลดความเบื่อหน่ายในการเรียน ลงได้ เนื่องจากได้เห็นลีลาการแสดงออกของแต่ละภาพเหมือนมีชีวิตและเคลื่อนไหวได้ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งภาพการ์ตูน ซึ่งถือเป็นสื่อที่จำลองความคิดของบุคคลหรือจำลองสถานการณ์ ซึ่งมีอิทธิพล ต่อความคิดเห็นของคนทั่วไป การ์ตูนทำให้คนเข้าใจถึงความคิดและเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นนักเรียนจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ จากการศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูน พบว่านักเรียนชอบอ่านหนังสือการ์ตูนแตกต่างกันตามวัย อายุ 8-10 ปี สนใจอ่านหนังสือการ์ตูน มากกว่าวัยอื่น (สุนิษ ศรีสง่า, 2516)

นอกจากนี้การ์ตูนยังมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนมาก จะเห็นได้จากสิ่งของ เครื่องใช้ ตลอดจนเสื้อผ้า เครื่องเขียนแบบเรียน ล้วนแต่มีภาพการ์ตูนประกอบอยู่แทบทั้งสิ้น (สมิตรา เณณวาสิน, 2530) จากการที่ ประเสริฐ มาสุปรีดี (2522) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนกับการสอนตามปกติ พบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ ฉะนั้นจึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ควรนำภาพการ์ตูนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะใน ด้านการอ่านจับใจความ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ง่ายและสนใจมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การเรียนด้วยเกม ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ เพราะเกมจะช่วยใน การฝึกทักษะและให้เกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนได้ดี สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน (เยาวภา เดชะคุปต์, 2525) ทั้งยังช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ และนักเรียนจำบทเรียนได้ง่ายและเร็วอีกด้วย ซึ่งเกมที่นำมาใช้นี้ สามารถจะสร้างขึ้นเองได้

โดยการตั้งจุดมุ่งหมายที่แน่นอน แล้วสร้างไปตามความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกับ เนื้อหาของบทเรียน (ชาญชัย ศรีไสยเพชร, 2525) สำหรับการนำเกมมาใช้สอนในวิชาภาษาไทยนั้น นับว่าเป็น ที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง เพราะ เกมช่วยให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา สมพล อุบลูชา (2524) ได้สรุปว่า เกมการสอนภาษาไทยมีความสำคัญและมีประโยชน์มาก นักเรียนชอบการแข่งขันครูจึง ควรใช้วิธีการแข่งขันมาช่วยในการสอน เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน เป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาได้ดี ช่วยผ่อนคลายความเคร่งเครียดในการเรียน ทำให้นักเรียน สนใจและไม่เบื่อหน่ายในการเรียนทั้งยังสร้างพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา. ทำให้การเรียนดำเนินไปอย่างรวดเร็วตรงจุดมุ่งหมาย สร้างนิสัยที่ดีแก่นักเรียนให้รู้จักเอื้อเพื่อ เพื่อแผ่ มีความรับผิดชอบ และรู้จักปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ นอกจากนี้ยังช่วยฝึกทักษะทางภาษา เปิด โอกาสให้นักเรียนได้สร้างและแสดงความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ และครูก็จะมองเห็น พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์แก่การสอนของครูต่อไป

ในการจัดการเรียนการสอนอ่าน ดัลล์แมน และคณะ (1974) กล่าวว่า ครูควรรู้จัก นำกิจกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและดำเนินการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนจากง่าย ไปหายาก นักเรียนจะเกิดแรงจูงใจ มีความสนใจ และมีกำลังใจในการเรียนต่อ ๆ ไป ทั้งนี้ เพราะว่าจะทำให้ นักเรียนมีความ เข้าใจในการอ่าน และมองเห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระดับ ของความเข้าใจในการอ่านได้ง่ายและชัดเจนขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ในการอ่านตามที่ครูตั้งไว้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

จากคุณลักษณะของกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการอ่านจับใจความ โดยยึดระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของ ดัลล์แมน และคณะ (1974) เป็นเกณฑ์คือ

1. ระดับความเข้าใจขั้นข้อเท็จจริง (Facteral level or Literal reading level) คือ เข้าใจเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation reading level) คือ เข้าใจโดยอาศัยการสรุปความ ตีความ และแปลความจากเรื่องที่อ่าน
3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่าหรือการอ่านขั้นวิจารณ์ (Evaluation level or Critical reading level) คือ การอ่านที่อาศัยความรู้และประสบการณ์มาประเมินค่า ช่วยพิจารณาตัดสินวินิจฉัย เรื่องราวที่อ่านได้อีกต่อหนึ่ง

เนื่องจากดัลล์แมนและคณะ เป็นนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ได้เสนอให้มีการจัดระดับของความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับข้างต้น อันถือเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านจับใจความนั้น จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจและมีความต้องการที่จะนำแนวคิดนั้น ๆ มาใช้ในการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความและ เข้าใจ เรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงคิดวิธีการสอนอ่านจับใจความขึ้นมา โดยวิธีการสอนอ่านจับใจความที่จัดขึ้นนั้น ยึดระดับของความเข้าใจในการอ่าน 3 ระดับ ตามแนวคิดของดัลล์แมนและคณะ

จากการมองเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยเฉพาะด้านการอ่านจับใจความและต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบกับจากการศึกษาค้นคว้าถึงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านต่าง ๆ แล้วได้ข้อคิดจากการอ่าน จึงนำมาจัด เป็นวิธีการสอนอ่านจับใจความ โดยวิธีการสอนอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน อันถือว่าเป็นวิธีการสอนแนวใหม่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีการดังกล่าวมาทดลองใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และเพื่อจะนำผลการทดลองมาเสนอแนะแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนควรฝึกอ่านจับใจความให้มากขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้คำ และความหมายของคำมาแล้วจากการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประมาณ 1,250 คำ ตลอดจนประโยคต่าง ๆ มากพอสมควรที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดีแล้ว ทั้งนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2523) ที่ให้เริ่มเน้นการสอนอ่านจับใจความอย่างจริงจัง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งทดลองสอนอ่านจับใจความในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีการสอนอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน

สมมติฐานของการวิจัย

นับตั้งแต่ถึงวัย เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ครูเป็นบุคคลที่ช่วยทำให้นักเรียน ได้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ตามสมควรแก่วัยและเหมาะสมกับพัฒนาการ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฉะนั้นครูจึงมีบทบาทในการที่จะปลูกฝังการเรียน ให้แก่นักเรียนทุก ๆ ด้าน ในการสอนอ่านจับใจความก็เช่นเดียวกัน ขณะนี้กำลังเป็นปัญหานักเรียน ยังไม่สามารถอ่านเรื่องและจับใจความได้ ไม่สามารถเข้าใจเรื่องได้ จึงมีผลให้ไม่รักการอ่าน หนังสือในที่สุด วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสนใจและเรียนการอ่านจับใจความด้วยความสนุกสนาน มากขึ้น คือ วิธีการสอนของครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความ เข้าใจคำศัพท์กับความ เข้าใจในการอ่านของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบทดสอบความ เข้าใจคำศัพท์ และแบบทดสอบความ เข้าใจในการอ่าน ผลปรากฏว่า ถ้านักเรียนคนใดคนหนึ่ง ได้คะแนนสูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องความ เข้าใจคำศัพท์ก็จะได้คะแนนสูง หรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ในเรื่องความ เข้าใจในการอ่านด้วย (พิตรวัลย์ ไกวิทวิท, 2515)

การจินตนาการ เป็นพัฒนาการของเด็กตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของ เพียเจต์ ในระยะขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรมว่า ระยะวัย 7-12 ปี เด็กสามารถที่จะ วาดภาพความคิดในใจได้ (เพียเจต์ อ้างถึงใน จันทมาศ ชื่นมุล และคณะ, 2515)

ภาพการ์ตูนเด็กส่วนใหญ่จะชอบ สังเกตได้จากการที่เด็กชอบอ่านหนังสือการ์ตูนและ ดูภาพยนตร์การ์ตูน จึงสามารถนำมาประกอบการสอนในการแสดงท่าทางและอารมณ์ของสิ่งที่ กล่าวถึงได้ ทำให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ได้รับความสนใจได้ดี สามารถสรุปใจความสำคัญของ บทเรียนที่ยากให้ง่ายขึ้นอีกด้วย (ถวัลย์ มาศจรัส, 2525)

เกม สามารถนำมาใช้ประกอบการสอนได้ ทำให้นักเรียน เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้พัฒนาความคิด ผักทักษะทางภาษา เป็นสิ่งจูงใจและได้รับความสนใจได้ สามารถนำไปใช้ได้ทั้ง ในกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุป (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2523)

จากเกณฑ์ประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้นักเรียน ตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดการผ่านจุดประสงค์ไว้ว่า จะต้องผ่านจุดประสงค์ คือ 80% ของจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้นักเรียน และจากการเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย 6 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นคือ 80% ของคะแนนเต็ม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหาร อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2532 ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรได้จำนวน 30 คน
2. ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองสอน รวมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง (3 คาบ) รวมทั้งหมด 24 ชั่วโมง (72 คาบ) สำหรับเวลาเรียนตามแผนการสอน และเวลาประเมินผลอีก 1 ชั่วโมง
3. กิจกรรมการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ที่จัดขึ้นนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับระดับความเข้าใจในการอ่านของดัลล์แมนและคณะ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับความเข้าใจขั้นข้อเท็จจริง ระดับความเข้าใจขั้นตีความ และระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า (วิจารณ์)
4. เนื้อหาที่นำมาทำแผนการสอน เป็นเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยเล่ม 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ บทที่ 13-20

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แผนการสอนอ่านจับใจความตามแนวคิดของดัลล์แมน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ถือว่ามีความสอดคล้องกับระดับความเข้าใจในการอ่าน 3 ระดับของดัลล์แมนและคณะ (1974)
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ แบบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีความตรงตามจุดประสงค์ของแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงถือว่ามีความเหมาะสมเพียงพอที่จะวัดความสามารถของนักเรียนได้

3. การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ แบบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียน ถือว่าเป็นการทำอย่างเต็มความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความที่ได้จึงสามารถวัดความสามารถในด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนได้

4. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน ไม่มีปัญหาทางด้านการอ่าน

5. กิจกรรมการเรียนการสอน 6 ขั้นตอนและผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นขั้นตอนที่ใช้ในการสอน

ตลอดการทดลอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สัมฤทธิ์ผล หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านจับใจความจากกิจกรรม 6 ขั้นตอนและผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน โดยอาศัยเกณฑ์การวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลคือ ผ่านเกณฑ์ 80% ของจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ และผ่านเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นคือ 80% ของคะแนนเต็ม

วิธีการสอนอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน หมายถึง วิธีการสอนอ่านที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยยึดระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน และคณะ (1974) ที่จัดระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับคือ ระดับความเข้าใจขั้นข้อเท็จจริง ระดับความเข้าใจขั้นตีความ และระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่าหรือวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้บรรลุผลด้านการอ่านจับใจความโดยผู้วิจัยจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอนคือ 1) การค้นหาความหมายของคำศัพท์ (คำใหม่) จากพจนานุกรมภาพ 2) อ่านเนื้อเรื่องในบทเรียนโดยอ่านในใจแล้วจินตนาการไปตามเรื่องที่อ่าน 3) เรียงลำดับภาพการ์ตูนประกอบเรื่องที่อ่าน 4) เล่นเกมทนายการอ่าน 5) วิเคราะห์ตัวละครในเรื่องที่อ่าน 6) มอกประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหารอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารต่าง ๆ

ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แผนการสอนต่าง ๆ คู่มือครูวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหาร อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ยังไม่เคยได้รับการฝึกอ่านจับใจความตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ห้องเรียน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 35 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 37 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 37 คน

เลือกตัวอย่างประชากรแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เขียนรายชื่อนักเรียนในแผ่นฉลากแยกใส่กล่องไว้แต่ละห้องเรียน
2. จับฉลากรายชื่อนักเรียนทีละกล่อง ๆ ละ 10 คน จะได้จำนวนนักเรียน 30 คน

ฉะนั้นนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้จึงมีทั้งหมด 30 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอนด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน 24 แผน แบบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน 24 จุดประสงค์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านปรางค์ จำนวน 15 คน ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แล้วนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขจน เป็น เครื่องมือที่เชื่อถือได้

6. ทดลองสอนอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนจำนวน 30 คน ใช้เวลาในการสอนทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง (3 คาบ)รวมทั้งหมด 25 ครั้ง (25 ชั่วโมง) โดยสอนตามแผนการสอนจำนวน 24 แผน (24 ชั่วโมง) สำหรับเวลาที่เหลืออีก 1 ชั่วโมง ใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

7. เมื่อสอนจบในแต่ละชั่วโมง ผู้วิจัยจะทดสอบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านเพียงใด ผ่านเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นคือ 80% ของคะแนนเต็มหรือไม่

8. เมื่อทดลองสอนครบตามวันและเวลาที่กำหนดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

9. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

9.1 นำผลการวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน จำนวน 24 จุดประสงค์ มาเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น คือ 80% ของคะแนนเต็ม เพื่อดูว่านักเรียนผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวนเท่าไร (จุดประสงค์) คิดเป็นร้อยละเท่าไร

9.2 นำจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียน มาเทียบกับ เกณฑ์ 80% ของจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตั้งขึ้น เพื่อดูจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าผ่านและไม่ผ่านตาม เกณฑ์ จำนวนเท่าไร (จุดประสงค์) คิดเป็นร้อยละเท่าไร

9.3 นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยมาเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นคือ 80% ของคะแนนเต็ม เพื่อดูว่านักเรียนผ่านและไม่ผ่านตาม เกณฑ์จำนวนเท่าไร (คน) คิดเป็นร้อยละเท่าไร

9.4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น คือ 80% ของคะแนนเต็ม โดยการทดสอบค่าที (t-test)

9.5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

✓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นการเสนอวิธีการจัดกิจกรรมสอนอ่านจับใจความ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความให้ดียิ่งขึ้น
2. ได้ตัวอย่างแผนการสอนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความดีขึ้น